

ske og svenske forskere har da heller ikke forbigået dem (Koht, Authén Blom, Schück). Lignende overvejelser kan gøres gældende for Saxos vedkommende. Der er f. eks. ingen grund til at betvivle meddelelser om Viborgs og Roskildes befæstning i 1100-tallet; en svensk historiker har tilmed lagt vægt på Saxos gloser for befæstede byer (Bååth). Vigtigst er omtalen af urolighederne i Roskilde i 1158. Indbyggerne dræbte eller fordrev de fremmede i byen og plyndrede kongens møntmester. Her havde man kunnet sammenligne forholdet mellem de indfødtes »sodalitas«, de fremmedes »conjuratio« og kongemagtens optræden med magtkampe i byer i Nordfrankrig og Rhinegnene.

Udvalget af *privilegier* synes nogenlunde tilfredsstillende; meget beror jo på et skøn. Men blandt *stadsretterne* savner man stærkt Slesvigs eller de ældste herfra udgående stadsretter (Flensborg, Haderslev). Dermed har man kappet en af de linjer, der fører tilbage til tiden før den tyske indflydelse. Betydningen af dette perspektiv er senest påpeget af den tyske retshistoriker W. Ebel (*Acta Visbyensia* I, 1965).

Værkets egentlige formål er at muliggøre *sammenlignende* byforskning. B. Fritz' tilrettelæggelse favoriserer ord- og begrebsforskningen, men slører opfattelsen af de skandinaviske »bylandskaber«. Byernes mængde, fordeling og karakter varierer meget i de tre skandinaviske lande. Desuden medfører hendes udvidelse af perioden til 1300, mens de øvrige udgivere standser ved 1250, en betydelig skævhed. Næsten 2/3 af det skandinaviske afsnit optages af kilder fra tiden efter 1250. De burde have været bragt i et af de følgende bind. »Kildemangel« er en dårlig undskyldning, da den ikke kan afhjælpes med

ynge materiale, og en række vigtige ældre kilder fra Norge og Danmark er udeladt. Den virkelige årsag er muligvis, at ingen *svenske* privilegier eller stadsretter er ældre end 1250. Bør man ikke i Gunnar Myrdals fædreland åbent vedgå sine værdipræmisser?

Det internationale samarbejde mellem historikere giver en række vanskeligheder, der næppe er uden forbindelse med fagets karakter og traditioner. Derfor må initiativet til samleværkerne fra kommissionen for byforskning hilses med glæde. Det her omtalte kildeudvalg tør man ikke anvende som grundlag for ny forskning, men nok som tekstbog til den hidtidige byforskning. Udførlige registre over retlige termer, stednavne og et bebudet emneregister vil desuden give mange ideer til nye undersøgelser.

H. Schledermann

Mediaeval Scandinavia 1. Redigeret af Hans Bekker-Nielsen. (Odense University Press 1968). 239 s.

Odense Universitet har ønsket at henvende den internationale videnskabelige verdens opmærksomhed på sin eksistens ved at starte et ambitiøst tidskrift. Dette synes efter det første nummer af *Mediaeval Scandinavia* at dømmes fuldt ud at skulle lykkes. Til grund for publikationen ligger den iagttagelse, at der rundt om i verden i dag er en betydelig interesse for de nordiske kulturers ældste stadier. Mange professionelle forskere sysler langt fra de skandinaviske lande med nordiske emner. Det er karakteristisk, at den nordiske interesse ikke er begrænset til nogen bestemt videnskabelig disciplin, og det nye tidskrift har derfor en bevidst tværfaglig ka-

rakter. Hvert nummer tænkes at skulle rumme afhandlinger om filologiske, arkæologiske og historiske emner. Det foreliggende bringer tillige en række lødige anmeldelser fra alle disse områder.

Som en interessant nyskabelse i tidsskriftverdenen introduceres en »paneldebat« omkring et bestemt emne. Som oplæg bringes et polemisk indlæg fra en kendt forsker, hvorefter redaktionen beder en række forskere kommentere dette. I første omgang er emnet filologisk, spørgsmålet om udtalen af oldnordisk; til de kommende numre annonceres drøftelser af arkæologiske og historiske problemer.

I overensstemmelse med tidsskriftets formål, at blive et forum for internationale videnskabelige meningsudvekslinger, er dets sprog engelsk, hvilket er en utvivlsom fordel, såfremt interessen for nordiske emner yderligere skal stimuleres ude i verden. Samtidig vil Mediaeval Scandinavia derved kunne blive et passende forum til (hvilket også sker i dette nummer) for en international læserkreds at præsentere afhandlinger, der tidligere er publiceret på et nordisk sprog.

Helge Paludan

Stella Maria Szacherska: Rola klasztorów duńskich w ekspansji Danii na Pomorzu Zachodnim u schyłku XII wieku (De danske klostres rolle i Danmarks ekspansion i Vestpommern sidst i 1100-tallet). (Ossolineum, Wrocław-Warszawa-Kraków, 1968), fransk resumé, 99 s.

Doktor Stella Maria Szacherska fra det polske Videnskabsakademis historiske institut har ydet et væsentligt bidrag til belysning af Valdemarstiden med sit arbejde om de danske klostres

døtrestiftelser i Vestpommern, cisterciensernes Dargun (1171) og Kolbacz (1173), begge filialer af Esrum, og det kortlivede præmonstratenserkloster Belbuk (1177), en filial af Trinitatis i Lund. Forfatterinden vil belyse motiverne til grundlæggelsen af disse tre klostre både fra et pommersk og et dansk synspunkt samt bestemme deres politiske opgaver og muligheder.

Bogen er delt i fire afsnit: 1) Begyndelsen til dansk ekspansion på slavisk grund, 2) karakteristik af de danske cisterciensere, 3) oprindelsen til de danske klostre i Vestpommern og deres politiske rolle i ekspansionen samt 4) de danske klostre i Vestpommern under dansk overhøjhed. Hertil kommer to ekskursioner. Ved arbejdet har forfatterinden udnyttet de trykte kilder samt litteraturen, hvor der – så vidt anmelderen kan dømme – er demonstreret udstrakt belæsthed. Szacherska har dog diskret forbigået Ja. P. Zinčuks noget langstrakte og ikke særlig originale artikel om vestslavernes kamp mod de tysk-danske feudalherrer (Učenyje Zapiski Instituta Slavjanovedenija, bd. 18, Moskva 1959, pp. 250–291), ligesom hun ikke omtaler den polske arkæolog og numismatiker R. Kiersnowskis lovlig svagt funderede, men hyppigt gentagne hypotese om dansk indflydelse på Vestpommerns møntvæsen i dette tidsrum (Wstęp do Numizmatiki Polskiej, Warszawa 1964, pp. 65, 70, 72 og 83).

De danske togter til Rügen og Pommern i 1160'erne nævnes som baggrund for de følgende begivenheder, idet dr. Szacherska mener, at et kortvarigt forsøg 1164 med tre danske lensfyrster i nøgleområdet Wolgast viste, at man snarere skulle sikre strategisk vigtige områder ved at give dem til danske klostre. Ved omtalen